

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ МІСЬКИХ ОДНОРІВНЕВИХ
ТРАНСПОРТНИХ РОЗВ'ЯЗОК (НА ПРИКЛАДІ
ОБОЛОНСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА)**

О.В. Піхало, кандидат сільськогосподарських наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Проаналізовано особливості організації території міських одnorівневих транспортних розв'язок. Вивчено нормативні документи, сучасний стан благоустрою та озеленення досліджених територій. Проведено добір найбільш стійких рослин для озеленення транспортних розв'язок на території м. Києва.

Ключові слова: одnorівневі транспортні розв'язки, перехрестя, транспортні споруди, автомобільні дороги, благоустрій, озеленення.

Місто – це концентрована форма розселення, місце зосередження різноманітних функцій на певній території, де переважна більшість населення зайнята несільськогосподарською працею. Воно становить складну просторову організацію виробництва, житла, культурно-побутового обслуговування, транспортних зв'язків, інженерного обладнання та енергетики [7]. Відповідно до визначення, місто є дорожньо-транспортним вузлом, тому магістральна мережа міст являє собою систему транспортних вузлів і перехресть. Виходячи з вимог до автомобільної дороги, до перетину доріг, до транспортних розв'язок, як одному з комплексу інженерних споруд автомобільної дороги, пред'являються вимоги забезпечення безпечного і зручного руху з найменшою втратою часу. Безпека і зручність руху забезпечуються своєчасною видимістю, доброю проглядністю, зрозумілістю і зручністю проїзду перехресть, прилягання доріг, транспортних розв'язок.

Мета досліджень – проаналізувати організацію території міських одnorівневих розв'язок на території м. Києва та провести добір асортименту рослин для озеленення таких територій.

Матеріали та методика досліджень. Об'єкт дослідження – території міських однорівневих транспортних розв'язок в Оболонському районі м. Києва по просп. Героїв Сталінграду та вул. Маршала Тимошенка, де відбувається перерозподіл транспортного й пішохідного потоків. За результатами аналізу нормативно-правової документації виявлено документи, які регламентують рівень благоустрою та озеленення транспортних розв'язок і автомобільних шляхів, а саме: «Державні будівельні норми (ДБН) В.2.3-5-2001» [2], ДБН 360-92**[3]. Інвентаризацію насаджень на транспортних розв'язках здійснювали відповідно до вимог технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу України (2002).

Результати дослідження. Перетин автомобільних доріг між собою і прилягання однієї дороги до іншої можуть здійснюватися як в одному, так і в різних рівнях. Залежно від інтенсивності руху, перетин доріг в одному рівні виконують у вигляді простого або складного (каналізування) перетину доріг із застосуванням комплексу спеціальних пристроїв (острівців, перехідно-швидкісних смуг) для підвищення безпеки руху при розподілі, злитті та перетині транспортних потоків. Своєчасна видимість перехресть і примикань необхідна для перестроювання, гальмування, повороту або перетину дороги, для пропуску транспортних засобів. Добра проглядність перетину дозволяє водієві оцінити транспортну ситуацію і прийняти правильне рішення про режим руху. Зрозумілість перетинань, прилягань автомобільних доріг забезпечується встановленням дорожніх знаків та розміткою проїжджої частини [6].

В умовах сучасного містобудування зелені насадження є невід'ємною частиною не лише міського середовища, а й транспортних шляхів. Саме насадження розглядаються як важливий фактор захисту та охорони навколишнього середовища, планування, забудови і благоустрою населених місць.

Відповідно до поділу міських зелених насаджень за функціональною ознакою, насадження транспортних розв'язок відносяться до вуличних.

Озеленення транспортних розв'язок значною мірою залежить від їх розміщення в структурі міської забудови. За своєю участю у формуванні міського середовища зелені насадження на транспортних розв'язках виконують не тільки декоративні та захисні функції, а також забезпечують візуальну спрямованість водіїв транспортних засобів, гарну видимість дорожніх знаків і своєчасну інформацію щодо зміни напрямків руху транспорту, просторове розміщення пішоходів, велосипедистів та інших учасників дорожнього руху.

Специфіка озеленення транспортних розв'язок пов'язана з протидією впливу насаджень на стан дороги та безпеки руху. Тому при організації подібних територій обов'язково враховуються всі індивідуальні особливості кожної рослини в конкретних умовах. А також обов'язково зважають на ріст і габарити рослин з віком.

Основними нормами при організації транспортних розв'язок є:

- ✓ підбір рослин, стійких до загазованості, задимленості, пилу;
- ✓ не допускається садіння деревних рослин з низько опущеною кроною та низько звисаючими гілками (*Salix alba* L., *Fraxinus excelsior* L., *Sorbus aucuparia* L. тощо), таких, які засмічують територію плодами (*Robinia pseudoacacia* L., *Morus alba* L. тощо), утворюють кореневі відгалуження (*Populus canadensis* Moench., *Populus alba* L. тощо), таких, що неприємно пахнуть (*Phellodendron amurense* Rupr.);
- ✓ при озелененні перехресть і розвилок доріг треба забезпечити добру видимість для водіїв транспорту. На перетинах роблять розриви, висаджують невисокі кущі або дерева з високо піднятою кроною, що розташовуються на відстані 5-6 м один від одного. За товщини стовбурів до 40 см і висоті штамба до 2-3 м дерева не погіршують видимість. Якщо ж на перетинах влаштовуються живоплоти, то висота їх не повинна перевищувати 60-75 см. У місцях розвилки, у межах населених пунктів, а також на широких магістральних дорогах з інтенсивним рухом влаштовуються розділові смуги, які використовуються для створення зелених насаджень, встановлення світильників і т. п.;

✓ відстань між кущами в групах залежить від розмірів куша: для великих – 1,2-2 м, для середніх – 0,8-1,2, для маленьких – 0,4-0,8 м [1].

Під час дослідження проведено інвентаризацію та фотофіксацію об'єктів дослідження, а саме транспортні однорівневі розв'язки: на перетині просп. Героїв Сталінграду та вул. Героїв Дніпра (розв'язка №1); просп. Героїв Сталінграду та вул. Маршала Тимошенка (розв'язка №2); просп. Героїв Сталінграду та вул. Мате Залки (розв'язка №3), по вул. Маршала Тимошенка (розв'язка №4), площа Сантьяго-де-Чилі (розв'язка №5).

Під час обстеження встановлено, що на території розв'язки №1, площа якої складає 0,25 га, озеленення представлене звичайним садово-парковим газоном, який знаходиться в незадовільному стані, деревних видів не виявлено.

В озелененні території транспортної розв'язки №2, загальною площею 0,5 га, зелені насадження представлені *Juniperus sabina* L. та *Symphoricarpus albus* (L.) Blake. Під час обстеження транспортної розв'язки №3, площею 0,29 га, відзначено квітникове оформлення. Щодо деревних насаджень, то найпоширенішими є: *Juniperus sabina* L., *Ligustrum vulgare* L. та *Spiraea japonica* L. (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл насаджень на транспортних розв'язках:

а) по просп. Героїв Сталінграду та вул. Маршала Тимошенка; б) по просп. Героїв Сталінграду та вул. Мате Залки

Під час обстежень транспортної розв'язки №4, загальною площею 1,48 га, встановлено, що для озеленення цієї території використано наступні рослини: *Berberis vulgaris* L., *Mahonia aquifolium* (Pursh.) Nutt., *Armeniaca vulgaris* Lam., *Morus alba* L., *Rhus typhina* L. та ін. Площа Сантьяго-де-Чилі охоплює площу

0,3 га та є транзитною. Дорожньо-стежкова мережа має декоративне мощення. На території розв'язки наявні розаріум, квітникове оформлення, із деревних рослин використано *Picea pungens* Engelm., *Thuja occidentalis* L., *Ligustrum vulgare* L., *Spiraea vanhouttei* Zab. та *Forsythia intermedia* Zab. (рис. 2).

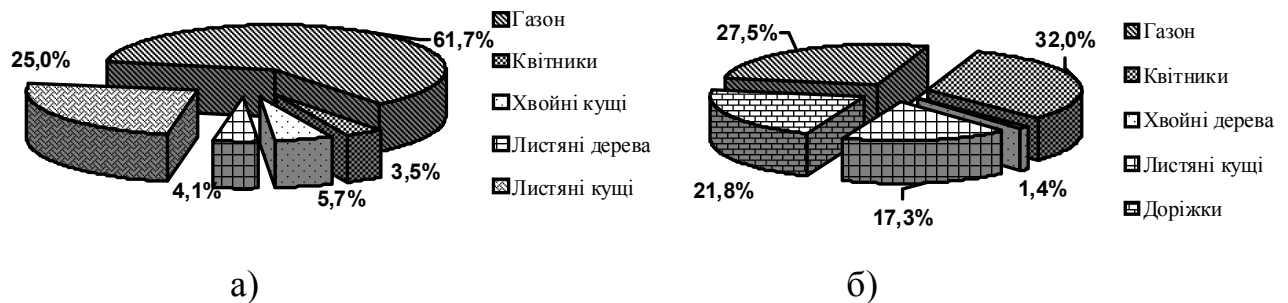

Рис. 2. Розподіл насаджень на транспортних розв'язках:
а) по вул. Маршала Тимошенка; б) на площі Сантьяго-де-Чилі

Зважаючи на результати досліджень на територіях транспортних розв'язок, встановлено, що озеленення виконано без дотримання відповідних нормативів із благоустрою такого типу територій. Слід відзначити також використання невеликої кількості видів рослин для озеленення розв'язок.

Тому враховуючи екологічні особливості зростання деревних рослин на територіях транспортних розв'язок, розроблено рекомендований асортимент деревних рослин, який нараховує 44 деревних і кущових видів рослин. Із них основними є: *Juniperus sabina* L., *Berberis vulgaris* L., *Ligustrum vulgare* L., *Cotoneaster horizontalis* Dcne. та *Spiraea japonica* L. Серед рекомендованого асортименту найбільшу частку становлять листяні кущі – 65,9 %, найменшу хвойні дерева – 6,8 % (рис. 3).

Стосовно екологічних характеристик рослин, які підібрані для озеленення транспортних розв'язок, розглядалися солестійкі, зимостійкі та газостійкі види. Серед рекомендованого асортименту рослин 14 видів відповідають наявним критеріям підбору, всі інші рослини за екологічними факторами – газо- та зимостійкі.

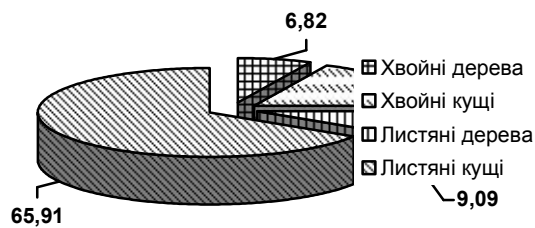

Рис. 3. Співвідношення хвойних і листяних дерев та кущів рекомендованого асортименту рослин для озеленення транспортних розв'язок

Після проведення обстеження об'єктів дослідження визначено, що із запропонованого асортименту деревних рослин для озеленення транспортних розв'язок в Оболонському районі м. Києва використано 8 видів. Близько 30 % деревних рослин, залучених для озеленення обстежених територій, не відповідають нормам організації транспортних розв'язок, що призводить до поганої проглядності і руху транспорту.

Висновки. Виходячи з умов безпеки руху для забезпечення видимості потрібно:

1. Висаджувати стійкий садивний матеріал, який забезпечить візуальну спрямованість водіїв транспортних засобів.
2. Регулярно проводити формувальну обрізку деревних рослин.
3. Розширити асортимент квіткових та кущових рослин.
4. Створити озеленення, яке забезпечуватиме безпечність руху автотранспорту.

Список літератури

1. Автомобильные дороги. Озеленение автомобильных дорог. Тематическая подборка [Електронний ресурс]. 2012. – 1 с. – Режим доступу: <http://nordoc.ru/doc/47-47966>
2. Державні будівельні норми. ДБН В.2.3-4:2007. Споруди транспорту. Автомобільні дороги. Ч. I. Проектування. Ч. II. Будівництво. – К. : Мінрегіонбуд України, 2007.

3. Державні будівельні норми. Містобудування. ДБН 360-92**. Планування і забудова міських і сільських поселень. – К. : Держбуд України, 2002.

4. Николаевская И. А. Благоустройство территории / И. А. Николаевская. – М. : ИЦ «Академия», 2011. – 272 с.

5. Нормы посадки деревьев и кустарников городских зеленых насаждений [Электронный ресурс]. 2012. – 1 с. – Режим доступа : http://www.znaytovar.ru/gost/2/Normy_posadki_derevev_i_kustar.html

6. Пересечение дорог в одном уровне [Электронный ресурс]. 2012. – 1 с. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/stroitel/5701>

7. Посацький Б. С. Основи урбаністики / Б. С. Посацький // Процеси урбанізації та територіальне розпланування (ч. 1) [навчальний посібник з курсу «Основи урбаністики» для студентів базового напрямку 6.1201 «Архітектура»]. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 1999. – 166 с.

Проанализированы особенности организации территории городских одноуровневых транспортных развязок. Изучены нормативные документы, современное состояние благоустройства и озеленения исследованных территорий. Проведен отбор наиболее устойчивых растений для озеленения транспортных развязок на территории г. Киева.

Ключевые слова: *одноуровневые транспортные развязки, перекрестки, транспортные сооружения, автомобильные дороги, благоустройство, озеленение.*

The features of organization of the territory of municipal single-level transport upshots are analysed. Normative documents, modern state of equipping with modern amenities and planting of greenery of investigational territories, are studied. The selection of the most steady plants is conducted for planting of transport upshots in Kyiv.

Key words: *single-level transport upshots, intersections, transport building, roads, equipping with modern amenities, planting of greenery.*